

Soru /20.04.2020

Merhabalar,

COVID-19 Pandemisi için hazırladığınız eğitim dökümanlarını yakinen takip etmekteyim ve bunun için hem kendi hem de diğer asistan arkadaşlarım adına sizlere çok teşekkür ederim. Hazırladığınız dökümanlardan biri olan **"05COVID-19-PANDEMİSİ-SIRASINDA-ÖRNEK-İŞLEMLEME-1"** den sizlere bir sorum olacak:

Ben şu anda mikoloji rotasyonundayım. Bizlere halen solunum yollarına ait (balgam, bronkoalveoler lavaj) örnekleri sayıca azalmış olsa da gelmeye devam etmekte. Bu gelen örneklerin önemli bir kısmı 2019-nCoV pozitif-şüpheli hastalardan oluşmakta. Dolayısıyla bu örnekler kalkoflor beyazı ile direkt bakı şeklinde yapılan işlem, hem mikroskopiye bakan kişi hem de ortam bulaşı açısından bir sorun teşkil edebilir mi ve sizce bu konuda örnek yönetimi ile ilgili nasıl bir yol izlenmeli? Rehberinizde **"Bu süreçte mümkün olduğunca direkt bakı işlemleri azaltılmalı"** ibaresine denk geldim. Bu konuda kaynakça gösterdiğiniz yerlere baktım ancak çok detaylı bir yazı bulamadım. Bu konuda bana yol gösterebilirseniz çok sevinirim. Şimdiden çok teşekkür ederim.

Yanıt / 24.04.2020

Laboratuvar kazalarını önlemede kullanılan en temel yaklaşım risk değerlendirmedir. Laboratuvar sorumlusu/biyogüvenlik sorumlusu laboratuvarında belirlenen dönemlere ek olarak laboratuvarında gerçekleşen her türlü yenilikte risk değerlendirmesini yapmakla yükümlüdür. Risk değerlendirme hem kantitatif bir yöntem olmadığı için hem de laboratuvarında çalışan kişilerin özelliklerinden, mevcut mühendislik önlemlerine, uygulanan prosedürden, idarecilerin tutumlarına kadar birçok değişkenden etkilendiği için her kapıyı açan anahtar bir risk değerlendirmesi yapılması mümkün değildir. Laboratuvar Güvenliği Çalışma Grubu'nun hazırladığı tüm dökümanlarda laboratuvarların kendi risk değerlendirmelerini yapmalarının gerekli olduğu vurgulanmıştır. Bununla birlikte tüm dünyayı etkisine alan COVID-19 pandemisinin ülkemizde rutin hizmet veren mikrobiyoloji laboratuvarlarında oluşturacağı biyogüvenlik risklerinin değerlendirilebilmesi için çalışma grubumuz biyogüvenlik ile ilgili yol gösterici posterler hazırlamayı görev edinmiştir ve "05- COVID-19 PANDEMİSİ SIRASINDA ÖRNEK İŞLEMLEME" posterini de bu bağlamda hazırlanmıştır.

COVID-19 pandemisi ile ilgili veriler henüz kısıtlı olmasına karşın şüpheli olgulardan alınan örneklerin işlenmesi sırasında aerosol oluşumunun laboratuvarında COVID-19 bulaşına neden olabileceği öngörülmektedir. Özellikle virüsün inaktive edilmediği örnekler ile yapılan çalışmaların sınıf 2 biyogüvenlik kabini içerisinde gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Virüsün ne tür örneklerde bulunduğuna yönelik yapılan çalışmalarda solunum yolu örnekleri, dışkı ve idrar gibi birçok vücut sıvısında canlı virüsün tespit edildiği gösterilmiştir. Posterlerin hazırlanması sırasında faydalanılan Birleşik Krallık ve İskoçya rehberlerinde de risk değerlendirmesine vurgu yapılmış ve direkt bakıların ve inaktive edilmemiş örneklerin işlenmesinin de biyogüvenlik kabini içerisinde yapılması önerilmiştir. Yukarıda sayılan nedenlerle hazırlamış olduğumuz posterde virüsün inaktive edilmediği örneklerde direkt bakı işlemlerinin tanıda vazgeçilmez olmadığı veya alternatifi olduğu sürece yapılmamasının uygun olacağı önerilmiştir.

Sorduğunuz soruda geçen işlem özelinde değerlendirme yapmak gerekirse kalkoflor beyazı ile direkt bakıda aslında KOH da kullanıldığı için bir inaktivasyon oluşabilir ancak immün floresan boyaları uzun süre bekletmek boyanın floresansını zayıflatacağından inaktivasyon için bile süre kısıtlı kalabilir. Halen bulaş riski yüksek bu grup için böyle bir değerlendirmenin bu süreçte yapılması risklidir. Tam korumalı bir şekilde yapılabilir ancak kişisel koruyucu ekipman sıkıntısı düşünüldüğünde bu değerlendirmenin alternatif boyama yöntemleri ile yapılması daha uygun olur.

Sorunuza aydınlatıcı bir yanıt verebilmiş olmayı umar iyi çalışmalar dileriz.